

Een goddelijk of duivels oordeel?

Als je een verhaal leest, is het natuurlijk de bedoeling dat je plezier beleeft aan het lezen. Maar, er is meer, je vormt je ook een mening over wat je leest. Dat gaan we doen in deze oefening: ons een gefundeerd oordeel vormen over de Confidentie ‘God, de Duivel en het bier’. In vaktermen heet zo’n oordeel een recensie. In een recensie gaat een journalist uit van een stelling over een boek, film, toneelstuk... hij (of zij) geeft er een mening over en brengt argumenten aan om die mening te staven.

Een goede start is het lezen van het verhaal. Dat kan klassikaal of ieder voor zich. Om iets over z’n schrijfwerk te kunnen zeggen, moet je ook iets weten over de auteur Frank Adam. Laten we de prenten niet vergeten. Elke tekening van Klaas Verplancke voegt iets toe aan het verhaal. Ook over hem weet je dus best iets meer. Lees de biografieën en zoek eventueel informatie over hen in de bib of op internet. En dan kan je aan de slag:

- 1** Je bouwt je oordeel op uit gedachten die je bij het verhaal hebt. Schrijf eens tien losse gedachten neer die bij je opkwamen toen je het verhaal aan het lezen was. Krabbel die gedachten maar gewoon in dit kader:

- 2** Stel jezelf eens drie vragen bij het verhaal en schrijf die hier neer. Zijn er dingen onduideijk, begrijp je iets niet, wat bedoelt de schrijver met een bepaalde zin, waarom staat dit of dat op de tekening... Laat de vragen maar komen. Zo verplicht je jezelf om na te denken over de fabel en de tekening en dat helpt dan weer om je een mening te vormen.

- vraag 1:

- vraag 2:

- vraag 3:

- 3** Om je een mening te vormen is het ook goed om met anderen van gedachten te wisselen. Ga samenzitten met iemand uit je klas en zoek samen een antwoord op de drie vragen die jullie bij het verhaal stelden. Schrijf deze antwoorden op.

- antwoord 1:

- antwoord 2:

- antwoord 3:

Een goddelijk of duivels oordeel?

- 4 **Wat je nu gedaan hebt, namelijk: je gedachten en vragen (met antwoorden) over het verhaal op papier gezet, is de aanzet tot het vormen van een mening. Uit wat je nu weet, kan je een stelling halen. Een stelling bestaat uit twee delen: een inleidend zinnetje en een bij-horende vraag. Dat kan bijvoorbeeld zijn: "In *God, de Duivel en het bier* laat Frank Adam de duivel verschijnen, vermomd als God. Kan dat wel? Beledigt hij daardoor niet heel wat gelovige mensen?" Je ziet: de vraag is een ja/nee-vraag. Maar het volstaat niet gewoon met ja of nee te antwoorden: je moet een standpunt innemen en ook argumenten zoeken om dat standpunt te verdedigen.**

Schrijf eerst je stelling bij het verhaal:

- In *God, de Duivel en het bier*...

.....

- Noteer dan je standpunt:

.....

- Zoek nu minstens twee argumenten om je standpunt te verdedigen:

.....

- 5 **Nu heb je alle elementen om een oordeel te schrijven over *God, de Duivel en het bier*. Zoek in kranten en tijdschriften voorbeelden van recensies en kijk eens of je daar de stelling, de mening en de argumentatie kan in terugvinden. Dit is een voorbeeld van een recensie:**

Cultuur Boek van de week

Eros in de bouw
De fabels van Frank Adam zijn stilaan een fenomeen aan het worden. Deze keer serveert hij erotische hoogstandjes met een groot rodeoortjesgehalte maar ook vol verbale finesse. DOOR FRANK HELLEMANS

De meest erogene zone van de vrouw is niet haar g-plek, haar tepel of haar clitoris, maar haar trommelvlies.' Het is maar een van de vele geslaagde wisecracks uit *Erotische fabels*, het derde deel uit *Confidenties aan een ezelsoor* van schrijver-performer Frank Adam. Adam heeft zich met zijn fabels ondertussen een reputatie bij elkaar geschreven, want op 20 oktober mag hij in het Europees Parlement te Straatsburg een gelegenheidsfabel ten beste geven. Hij zou er een confidentie voor het Franse Rainteaagentschap van maken. Adam is zich vanaf 2005 gaan toeleggen op een genre dat sinds de *Fabula Rasa* van Gaston Bursens in de Nederlandstalige literatuur ten onrechte helemaal was weggeedeemsterd en alleen nog in de spitse dierenfabels van Toon Tellegen verder leeft. Hoe vertel je in kort bestek iets essentieels over leven, liefde en dood wat tegelijk maximaal ruimte laat aan de verbeelding van de lezer? Adam croëerde het personage van de zwijgzaam meevolgende ezels die luistert naar de grote en kleine problemen van mensen op zoek naar zingeving en er nu eens ironisch, dan weer serieus het zijne van denkt. De *Confidenties aan een ezelsoor* waren geboren. Van het begin af aan was ook de illustrator Klaas Verplancke van de partij. Hij maakte bij elke ontboezeming een tekening in de surrealistische traditie van Jeroen Bosch en Pieter Brueghel. Het is een apart plezier om naast de geschreven confidenties de getekende rebussen van Verplancke te ontcijferen, zeker in dit derde erotische deel.

Aanvankelijk fungeerde de ezels als een therapeut die in de woestijn zijn radeloze gasten ontving: van een collega-therapeute die het niet meer zag zitten tot een minister die de juiste verkiezingslogan wou hebben ("Stemt de Partij / Stemt niet voor mij!") of een moppentapper zonder publiek. In het tweede deel *Confidenties* uit 2007 werd de ezels een journalist en verkende hij de wijde wereld waarin eenzaamheid, 'een soort levend dood-zijn', troef was. Toen al speelde Adam blijkbaar met het idee van erotische fabels die op een speelse, spirituele manier het verlangen van de lezer zouden kietelen. In *Erotische fabels*, het derde boek *Confidenties*, is de ezels een voyeur geworden die de gewone en vooral ongewone seksuïelen van de menselijke soort observeert. Verplancke kijkt mee binnen door het sleutelgat hoe bijvoorbeeld bouwvakkers als erotisch archetypen de vrouwelijke erotische verbeelding kunnen stimuleren: 'Als we tillen zijn we een en al kracht, als we bouwen verzinnebeelden we bescherming, bij het lezen van technische plannen straalt ons intellect als een aura om ons hoofd (...)' De ezels wil meer praktische details over het liefdesspel en wordt op zijn wenken bediend, inclusief alle mogelijke standjes op de werf. Conclusie: 'Wat is het fijn een bouwvakker te zijn.'

Ironie is nooit ver weg in de fabels van Adam, maar toch slaagt hij erin om niet vrijblijvend over te komen. In deze kleine *Kamasutra* noemt hij immers de erotische rekwisieten expliciet bij naam en plaatst hij tegelijk vraagtekens bij al te veel machismo. Kortom, er wordt gecompuleerd en gepenetreerd dat het een lieve lust is, maar Adam vergeet daarbij vooral niet dat de *retorica erotica* alle klassieke seksplotsen verre overtreft: 'Geen doeltreffender en geen hygiënischer glijmiddel dan de welsprekendheid.' Adams erotische fabels zijn de vleesgeworden demonstratie van deze stelling. Wie ze leest, moet niet alleen glimlachen om zoveel erotische gesofisticteerdheid maar zal er misschien ook door opgewonden raken. Is het niet door 'Eros in de bouw' dan allicht wel door 'De agent en de brunnette', de tweede erotische fabel, die alle fantasieën rond politieporno werkelijkheid doet worden. Adam eindigt in schoonheid met een confidentie over het ultieme afrodisiacum (nee, niet chocolade of oesters) en belooft een nieuw boek *Confidenties* dat na de erotiek – hoe kan het ook anders? – over de liefde zal handelen.

FRANK ADAM, *EROTISCHE FABELS. CONFIDENTIES AAN EEN EEZELSOOR* (BOEK DRIE), DAVIDSFONDS, LEUVEN, 76 BLZ., 24,95 EURO (MET PREKTER VAN KLAAS VERPLANCKE)

Frank Adam
[1963]

Adam debuteerde met *Waklichage* (1992), toneel, en *Waterman* (1993), een novelle. Wat de ezels zag (2003), een knotsgek maar ook diepzinnig kerstspreekje voor jong en oud, betekende zijn doorbraak. Het zette hem op weg naar *Confidenties aan een ezelsoor*. Dit najaar brengt hij zijn *Erotische fabels* ook op de planken en is een bewerking ervan op Klara te horen.

44 KNACK 30 JULI 2008

Een goddelijk of duivels oordeel?

- 6** Schrijf nu je eigen recensie. Je zet daarbij niet droogweg je stelling, mening en argumenten op een rij, maar kleedt alles in een mooie tekst in. Die tekst heeft best een bepaalde structuur, hij bestaat uit:
- een titel die de lezer nieuwsgierig maakt en aanzet tot lezen,
 - eventueel een ondertitel,
 - een inleiding waarin je de stelling verwerkt,
 - de eigenlijke recensie waarin je je mening en argumenten geeft (zorg dat je duidelijk bent als je argumenteert),
 - een slot met een duidelijk samenvattend antwoord op de stelling.

Je hoeft geen krant vol te pennen, probeer je recensie op een A4'tje te krijgen:

- 7** Je kan nu recensies uitwisselen onder klasgenoten en commentaar geven op elkaars recensie. Daar valt heel wat uit te leren en misschien leidt het wel tot leuke discussies in de klas.